

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 13196

VOS KHAYIML VEYST VEGN

Malke Shokhet

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

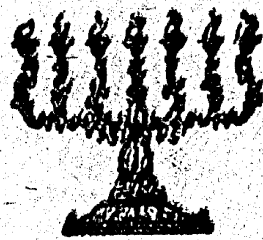
•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

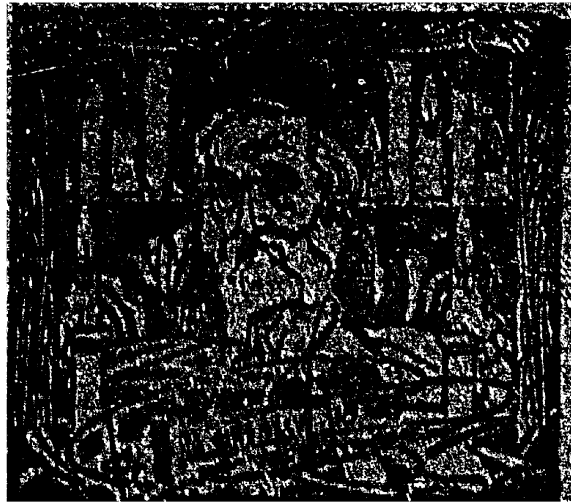
The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x101, or by email at cmadsen@bikher.org.

וואס היימל ווייסט וועגן חנוכה

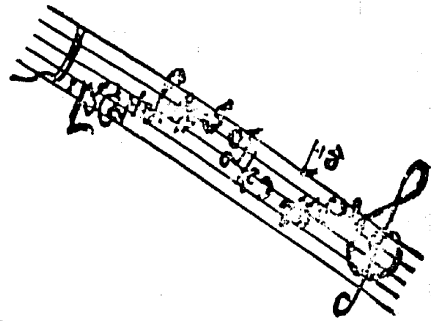
אנגעשריבן און ערוואַרענעטשטעלט דורך בילכה שוואַמ

מלכה בונן לשוחט

היא נולדה ב-1925 בירושלים, ישראל.
היא נשואה ואם לשלושה ילדים.

הער צל מיין זון, דעם מיסר פון דיין פאטער,
און די זאלסט ניט פארלאזן די לערע פון דיין מוטער.
ווארום איך בין איך געווען א זון ביי מיין פאטער,
א ציטידיקער און אן איינאיינציקער פאר מיין מוטער.
און ער האט מיך געלערנט, און געזאגט:
זאל דיין הארץ זיך האלטן אן מיינע ווערטער
היט מיינע געבאטן און לעב.

(פון מיטלי לויט יהואש)

אין פוילן אין א קליינעם שטעטל. אנהייבס ווינטער. די
טעג זיינען געווען קליינע און כמודע אין דרויסן האט געשאמן
א שניי באדעקנדיק מיט א מילך קלארע וויסקויט; אלע שטי-
בער. גערטנער ביימער און ווען. אין הימל א פארסאפעטער.
מיט צעפלאמטע היטע בעקלעך. כמעט ווי אריינגעפאלן אין
טוב מיט א געטרין.

„מאמע! וואו איז דער טאטע? עד דארף מיר געבן חנוכה
געלט. חנוכה גיבן אלע טאטעס און גוטע פרוינט חנוכה געלט
די קינדער. דער רבי האט געזאגט. אז פון היינט אן איבער אלע
אכט טעג חנוכה וועלן מיר גיין האלבע טעג אין חדר. היינט
בענטשט מען דאס ערשטע ליכטל.“

— גוט. מיין קינד! — האט די מאמע געענטפערט היימלעך
— טו זיך אויס. דו זיך אפי. באלד וועט קומען דער טאטע פון דער
ארבעט. וועט ער דאוונען מערוב. בענטשן חנוכה-ליכטלעך און
דיר געבן חנוכה געלט. ווידער. מיין קינד! וועל איך נאכן עסן גיין

צום זיידן. וועסטו מיט מיר מיטגיין וועט ער דיר אויך געבן חנוכה
געלט. דערזייל וועל איך צוגרייטן לאטקעס צום אונטערזיין.
זייל דו ווייסט דאך מסתמא אז חנוכה עסט מען לאטקעס.

דימלען. אזו שוין געווען גרויס דו זיילען. ער האט גע-
וואלט אז עס זאל שוין האט גיבער זיין אונט. דער מאמע זאל
שוין דאווענען מער. בענטשן חנוכה-ליכטלעך. געבן אים חנוכה
געלט. אפעסן לאטקעס און גיין מיט דער מאמע צום זיידן.

ענדלעך האט ער זיך דערהאדט.

א צופרידענער מיט דעם סאטום חנוכה געלט האט ער זיך
מיט זיין מאמען געלאזט צום זיידן.

ווען דימל אז אריינגעקומען צום זיידן אין שפוב. אים-
שדייענדיק דעם גוט אונט פון יענער זייט מיר. האט ער נאך גע-
מראפן ברענען דאס חנוכה-ליכטל און א מענטש לעבן זיין
מיטן שמש ביי דער זייט. און דער זיידע איז געוועסן זיין זון און
צימער און גערעדט מיט א מענטשן.

חימל ווארט און ווארט. קוקט אלע מאל אויפן זינגער.
אויף דער טיר פון דעם ווידנס צימער. און א ברונזער און דער
שטיל דערט ער צו זיך אליין.

- פארזאגט ווערט שוין דער זינגער נישט שפעט?
- פארזאגט גייט שוין נישט אוועק דער מענטש?

ענדלעך איז דער מענטש אוועק. עס קומט ארויס דער זין
דע. און ער זאגט: — א : א גאסט. סקאל קומט. ווייזט אויס
חברה מאן. אז דו ביסט געקומען. און זאל דיר אפגעבן דיין חוב.
באלד ביי דעם ערשטן מאמענט פון דער אנגעלאפענער דאטע...
מילא... וואס קען דאס זיין. דו ביסט דאך שוין געקומען;
דארף מען דיר באצאלן. דערפאר האט מען דאך מיר געגעבן
חנוכה געלט. ווען איך ביי א קינד געווען אז איך זאל דיר
אפגעבן...

איך בין מודה אז עס איז א חוב. מע מוז באצאלן; לויט דער
אויסגעשטעלטער דאטע און לויט דעם אנגעוויזענעם אדרעס...

אבער זאג מיר, חברה מאיז?

— וויסן וויפל ליכטלעך, מען צינדט יעדן נאכט פון חנוכה?

— יע, זיידע! איך ווייס — האט היימל געענטפערט.

— די ערשטע נאכט אין ליכטל.

— די צווייטע — צוויי.

— די דריטע — דריי.

— און אזוי יעדע נאכט אין ליכטל מער ביז די אכטע נאכט

פון חנוכה ווען מ'צינדט אן גאנצע אכט ליכטלעך.

אויב אזוי! זאג זשע מיר, וויפל ליכטלעך, צינדט מען בכלל

איבער אלע נעכט פון חנוכה?

— היימל האט גערעכנט און גערעכנט, ער האט אפילו בא-

נוצט אלע פינגער פון די הענט צום רעכענען. אבער עס איז ביי

אים גארניט ארויסגעקומען. ער איז געווען שטארק אומגעזוף-

דיק צו וויסן וויפל חנוכה געלט דער זיידע וועט אים געבן. דער-

פאל האט ער געענטפערט:

— זיידע! דאס וועל איך דיר מאַרען זאגן.

— א גוט ! — האט דער זידע געענטפערט — אבער זאג
מיר אפשר וויסטו... וואס באטייטן די אותיות הא שין נון
גימל? וואס זיינען אויפגעטריבן אויפן חנוכה דריידל?
די אותיות הא שין נון גימל פונעם חנוכה דריידל ווילן
זאגן: היה שם נס גדול. דארטן איז געווען א גרויסער נס.
דארטן איז געווען א גרויסער נס. — האט דער זידע איבער-
געזאגט מיט דימל'ס ווערטער און צוגעלעבן. — וואו וואו איז
דאס דער דארטן... און וואס איז דאס פאר א נס געווען?
— דארטן אין ארץ-ישראל א מאל אמאל ווען אלע יידן
וואס האבן געלעבט אויף דער וועלט זיינען געווען ביי זיך אין
זייער אייגן לאנד. ווי אלע פעלקער. וואס וואוינען אין זייערע לענד-
דער זיינען געקומען די גריכן מיט זייער שלאכטן קעניג אמטיו-
כוס. האבן דענדט איבערן לאנד. האבן אריינגעשטעלט א
גרויסן געטש אין בית-המקדש אין ירושלים. און האבן באפוילן
מע זאל זיך בוקן צום אפנאט. מע זאל ניט אפדייטן די יידישע
ימים טובים. און מע זאל ניט אויספאלגן די זייד פון אונזער. היי-

ליקעד תודה... וועד עם האט זיך ניט צוגעהערט צו די הייד פון
דעם שלעכטן קעניג און מעהאט אים געכאפט. האט מען אים
געהרגעט.

דעמאלט איז אויפגעשטאנען דער אלטער העלדישער מאן
מתתיהו החשמונאי מיט זיינע העלדישע פינג זין. מיט נאך א סך
ידישע גבורים. און האבן פארפירט א מלחמה מיט די גרים.

און כאטש די גרים זיינען געווען א סך מער אין צאל און
שטארקער באוואפנט. האבן די יידן צעשלאגן אפאלאניוסן גע-
מאכט זיך פריי א וועג קיין ירושלים. און דעם פינג און צוואנ-
ציקסטן טאג אין חודש כסליו. האט מען נאך דעם ווי די העלדישע
ידישע אדמוי מיט איר העלדישן פינגע-יהודה המכבי דער זון
פון מתתיהו החשמונאי געווינען ירושלים. אריינגעמארשירט אין
שטאט. — אויסגעריניקט דעם בית המקדש. צעבראכן אלע גרי-
כישע געטשעס און געמאכט דעם יום-טוב הנוכח. דאס הייסט
דער יום-טוב ווען מע האט באנייט דעם בית-המקדש.

עס ווערט דערציילט אז ווען יהודה המכבי מיט נאך כהנים

האָבן געוואָלט אָנזעהן די מנוחה פון בית-המקדש צו דעם יום-
טוב פון דער באַניאָונג האָבן זי נישט געהאט קיין בוימל. ווייל
זי גיבן האָבן פאַראַמדיגיקט אלע הייליקע בוימלעך.

זי זיין זייען געוואָרן שטאַרק פאַרצוויפלט און האָבן נישט
געוואוסט וואס טאָן. עס האָט געדאַרפט זייערן גאַנצע אַנט טעג
בין מע וועט נייעם בוימל אויסאַרבעטן דעמאָלט האָט מען געפיל-
נען און אַ ווינקל פון דעם בית המקדש אַ קליין קריגעלע מיט
בוימל. וואָס איז געווען פאַרחתמט מיט דער התימה פונעם כהן
גדול. האָט מען טון געוויסט אז דאָס איז זייער בוימל. אַבער
דאָס קריגעלע בוימל איז געווען זייער אַ קליינס. עס וואָלט געווען
קוים געבט צום ברענען און דער מנוחה איז גאַנץ. איז געשען אַ
נס און ס'האָט געברענגט גאַנצע אַנט טעג.

אַט און דערצוילנדן דעם זיידן די געשיכטע פון חנוכה.
האָט זיך היימל און פאַרטראַכט. אז ער האָט נישט באַמערקט זיי
דער זיידע האָט זיך דערווייל אַנדערגעוועזט לעבן אים. אים
גענומען אייזן שוים און און זענדיק ביים זיידן אייזן שוים האָט

היימל געענדיקט די מעשה און געבליבן היימער זיצן א פאר-
טראכטער.

— וואס ביסטו דאס אזוי פארטראכט און פארקלערט?...
הברה מאן דו איינער!

— האט דער זידע אזוי ווי אויפגעוועקט היימלען פון שלאף.
— זידע! איך קלער אז איך דארף גוט. גוט לערנען. וויל
איך דארף ווערן א גוטער ייד.

— איך וויל אויך זיין א העלד היי עם איז געווען מתתיהו
החשמונאי און יהודה המכבי. וויל אין אלע צייטן זינען דא
שלעכטע הערשער וואס ווילן שלעכטס מאן אונז יידן...

זידע! איך האב ביר נאך ניט אלעס דערציילט וואס איך
ווייס וועגן הנוכה. איך בין געווען אומגעוואלדיק איך האב גע-
וואלט אידן זאלסט מיר שוין וואס גיכער הנוכה געלט געבן. איך
ווייס נאך וועגן הנחיען מיט אידע זיבן קינדער.

— יע. מיין קונד ! איך זע אז דו ווייסט...

דו ווייסט זייער גוט...

אבער מיין קונד עם אז שוין א ביסל שפעט. מע דארף גיין
שלאפן. נא דו מיין קונד זיין כשר פארדעמטן דו. דו האסט דו
ווערדע איך זאל דו אים באשאלן. — האט דער זידע איבערגע-
שלאגן דימלען. און א הייסן הייסן קויט האט דער זידע אפגע-
פריעט זיין אייניקל.

MALKA BIEGUN DE SZECHET
Sol 368. Habana

Imp. Bondar—Habana 405—Tel.W-0353
